

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

22 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Cobzac Elena, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Boico Victor,

a judecat, fără citarea părților, recursul în anulare declarat de către Adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, prin care solicită casarea sentinței Tribunalului Militar al armatei nr. 53 din 10 iunie 1944, în cauza penală privindu-i pe

Popa Mihail Xxxx, născut în xxxxx, originar din
Xxxxx;

Popa Vasilii Xxxxx, născut în xxxxx, originar din
Xxxxx;

Merinean Piotr Xxxxx, născut în xxxxx, originar
din Xxxxx;

Bujor Alexandr Xxxxx, născut în xxxxx,
originar din Xxxxx;

Borși Ivan Xxxxx, născut în xxxxx, originar din
Xxxxxx;

Borși Vasilii Xxxxx, născut în xxxxx, originar
din Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

16.07.2020 – 22.09.2020 (instanța de recurs în
anulare).

Asupra recursului în anulare, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Tribunalului Militar al armatei nr. 53 din 10 iunie 1944, Popa Mihail, a fost condamnat în baza art. 58/14 din Codul penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii art. 58-2 din Codul penal al RSFSR, la 10 ani închisoare, cu executarea pedepsei în lagăr de reeducare prin muncă, cu interdicția drepturilor prevăzute de art. 31 pct. a), b), v), g) din Codul penal al RSFSR pe un termen de 5 ani, cu confiscarea averii.

Popa Vasilii a fost condamnat în baza art. 58/14 din Codul penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii art.58-2 din Codul penal al RSFSR, la 10 ani închisoare, cu executarea pedepsei în lagăr de reeducare prin muncă, cu interdicția drepturilor prevăzute de art. 31 pct. a), b), v), g) din Codul penal al RSFSR pe un termen de 5 ani, cu confiscarea averii.

Merinean Piotr a fost condamnat în baza art. 58/14 din Codul penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii art.58-2 din Codul penal al RSFSR, la 5 ani închisoare, cu executarea pedepsei în lagăr de reeducare prin muncă, cu interdicția drepturilor prevăzute de art. 31 pct. a), b), v), g) din Codul penal al RSFSR pe un termen de 2 ani, cu confiscarea averii.

Bujor Alexandr a fost condamnat în baza art. 58/14 din Codul penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii art.58-2 din Codul penal al RSFSR, la 10 ani închisoare, cu executarea pedepsei în lagăr de reeducare prin muncă, cu interdicția drepturilor prevăzute de art. 31 pct. a), b), v), g) din Codul penal al RSFSR pe un termen de 5 ani, cu confiscarea averii.

Borși Ivan a fost condamnat în baza art. 58/13 din Codul penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii art. 58-2 din Codul penal al RSFSR, la 10 ani închisoare, cu confiscarea averii.

Borși Vasilii a fost condamnat în baza art. 73 alin.(1) din Codul penal al RSFSR, la 4 ani închisoare, fără confiscarea averii.

1.1. Prin aceeași sentință, Dementiev Pavel a fost achitat, motiv pentru care sentința în privința acestui inculpat nu se supune contestării.

2. Potrivit sentinței, inculpatul Popa Mihail a fost condamnat pentru faptul că, a fost organizatorul unui sabotaj contrarevoluționar, îndreptat împotriva acțiunilor armatei roșii de evacuare a populației din apropierea de linia frontului, răspândind informații false.

În cadrul ședinței de judecată inculpatul Popa Mihail a declarat că învinuirea îi este clară, vina o recunoaște și a declarat că, la adunarea organizată de săteni în legătură cu organizarea evacuării, a declarat că nu va merge și a chemat și restul sătenilor să nu participe la evacuare. De asemenea a declarat că, armata roșie în curând se va retrage și pe teritoriul Basarabiei va reveni armata română.

Inculpații Popa Vasilii și Merinean Piotr au fost condamnați pentru faptul că, fiind participanți al sabotajului contrarevoluționar, îndreptat împotriva acțiunilor armatei roșii de evacuare a populației din apropiere de linia frontului, au desfășurat agitație contra evacuării, răspândind informații false.

În cadrul ședinței de judecată inculpații Popa Vasilii și Merinean Piotr vina în comiterea infracțiunii incriminate au recunoscut, declarând că, vina o recunosc, au participat la o adunare a sătenilor unde au declarat că sunt împotriva evacuării.

Inculpatul Bujor Alexandr a fost condamnat pentru faptul că, a participat la maltratarea reprezentanților armatei roșii care nemijlocit se ocupau de evacuarea populației, a exprimat intenții teroriste față de reprezentanții comandamentului militar, purtând asupra sa arma cu scopul îndeplinirii intențiilor sale.

În cadrul ședinței de judecată inculpatul Bujor Alexandr vina a recunoscut parțial, declarând că într-adevăr deținea arme de foc și muniții, iar în ceia ce privește maltratarea ostașilor care se ocupau cu evacuarea, vinovăția nu o recunoaște.

Inculpatul Borși Ivan a fost condamnat pentru faptul că, fiind executor nemijlocit al acțiunilor de sabotaj, în anul 1921-1939 a activat în calitate de agent secret al jandarmeriei române, din ordinul căreia desfășura activitate ostilă puterii sovietice.

În cadrul ședinței de judecată inculpatul Borși Ivan vina a recunoscut parțial, declarând că, el nu a fost contra evacuării, nu a petrecut agitație împotriva acesteia, de asemenea nu cunoaște cine a maltratat ostașii armatei roșii.

Inculpatul Borși Vasilii a fost condamnat pentru faptul că, fiind participant al sabotajului contrarevoluționar, îndreptat împotriva acțiunilor armatei roșii de evacuare a populației din apropierea de linia frontului, a maltratat ostași ai armatei roșii care nemijlocit au participat la evacuare.

În cadrul ședinței de judecată inculpatul Borși Vasilii vina nu a recunoscut, declarând că, el nu a fost contra evacuării, nu știe cine a petrecut agitație împotriva acesteia, de asemenea nu cunoaște cine a maltratat ostașii armatei roșii.

La baza sentinței de condamnare a cet. Popa Mihail, Popa Vasilii, Merinean Piotr, Bujor Alexandr, Borși Ivan și Borși Vasilii au stat declarațiile martorilor Varanschii Franț, Dovgani Niconor, Dovgani Ivan, Axentiev Dmitrii etc.

3. Adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, în temeiul art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, a declarat recurs în anulare, solicitând casarea sentinței, în privința lui Popa Mihail, Popa Vasilii, Merinean Piotr, Bujor Alexandr, Borși Ivan, Borși Vasilii în baza art. 58/14 Cod penal al RSFSR, cu încetarea procesului penal și reabilitarea acestora.

În susținerea argumentelor formulate, Procurorul General Adjunct a invocat că conform prevederilor art. 58/13 din Codul penal al RSFSR urma să poarte răspundere persoana care a comis acțiuni active sau luptă activă împotriva clasei muncitoare, prin deținerea unei funcții de răspundere sau secrete în timpul țarismului sau guvernelor cotrarevoluționare.

Conform prevederilor art. 58/14 din Codul penal al RSFSR urma să poarte răspundere persoana care a comis sabotaj - neîndeplinirea intenționată a anumitor obligațiuni sau îndeplinirea intenționată necorespunzătoare a acestora, cu scopul zădărnicii puterii și a activității aparatului de stat.

Conform prevederilor art. 73 din Codul penal al RSFSR urma să poarte răspundere persoana care a comis împotrivirea reprezentanților puterii - împotrivirea cetățenilor față de reprezentanții puterii care sunt în exercitarea obligațiilor.

În cadrul anchetării cauzei penale, precum și examinării acesteia de către Tribunalul Militar, nu a fost stabilit faptul comiterii de către Popa Mihail, Popa Vasilii, Merinean Piotr, Bujor Alexandr, Borși Ivan și Borși Vasilii a infracțiunilor incriminate.

De altfel, de către instanța de judecată a fost încălcat un drept fundamental al inculpaților Popa Mihail, Popa Vasilii, Merinean Piotr, Bujor Alexandr, Borși Ivan și Borși Ivan și anume cel la apărare, dat fiind faptul că cauza a fost examinată în lipsa unui apărător, participarea căruia era obligatorie.

Reiterând cele expuse, sentința de condamnare emisă în privința inculpaților Popa Mihail, Popa Vasilii, Merinean Piotr, Bujor Alexandr, Borși Ivan și Borși Ivan este o încălcare flagrantă a drepturilor și libertăților fundamentale stipulate în Convenție și anume încălcarea dreptului la un proces echitabil, ceea ce conform art.6 pct.44) din Codul de procedură penală reprezintă un viciu fundamental admis în cadrul examinării precedente a cazului, ce în mod direct afectează decizia adoptată.

4. Judecând recursul în anulare declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 6 pct. 44), art. 22 alin. (3), art. 452 alin. (1), art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare de către Procurorul General și adjuncții săi în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată. Viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârile pronunțate, se consideră încălcarea esențială a drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului. Hotărârea judecătorească definitivă împiedică reluarea examinării procesului penal în privința aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazului în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea pronunțată.

La 30 decembrie 1992 a intrat în vigoare Legea nr. 1225-XII din 08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Colegiul penal lărgit menționează că potrivit art. 3 lit. a) al Legii nominalizate, sunt declarate nevinovate și urmează a fi reabilitate în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 07 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice în baza deciziilor organelor de stat judiciare sau extrajudiciare pentru „trădare de patrie”.

Sub acest aspect, instanța de recurs în anulare reține că Popa Mihail, Popa Vasilii, Merinean Piotr, Bujor Alexandr, Borși Ivan, Borși Vasilii au fost condamnați prin sentința Tribunalului Militar al armatei nr. 53 din 10 iunie 1944, în baza art. 58/14 Cod penal al RSFSR, pentru trădare de patrie.

Conform art. 5³ alin. (2) al Legii nr. 1225-XII din 08.12.1992, recursurile în anulare se examinează de către Curtea Supremă de Justiție în modul stabilit de Codul de procedură penală pentru examinarea recursurilor în anulare.

Ținând cont de cele constatate și de prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit constată prezența în speță a motivelor întemeiate de a interveni în hotărârea judecătorească irevocabilă de condamnare a lui Popa Mihail, Popa Vasilii, Merinean Piotr, Bujor Alexandr, Borși Ivan, Borși Vasilii în baza art. 58/14 Cod penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii art. 58-2 Cod penal al RSFSR, cu casarea acesteia și în temeiul prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, cu încetarea procesului penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală, și reabilitarea condamnatului.

Prin urmare, în temeiul circumstanțelor nominalizate, recursul în anulare urmează a fi admis, cu casarea totală a hotărârii irevocabile contestate, ca fiind afectată de un viciu fundamental și dispunerea încetării procesului penal, pe motiv că sunt prezente circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

5. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b), art. 453 alin. (1), art. 457 alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul în anulare declarat de către Adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, casează total sentința Tribunalului Militar al armatei nr. 53 din 10 iunie 1944, cu încetarea procesului penal în privința lui **Popa Mihail Xxxxx, Popa Vasilii Xxxxx, Merinean Piotr Xxxxx, Bujor Alexandr Xxxxx, Borși Ivan Xxxxx, Borși Vasilii Xxxxx**, în baza învinuirii pe art. 58/14 lit. a) Cod penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii art. 58-2 Cod penal al RSFSR, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea lor la răspundere penală și dispune reabilitarea acestora, în conformitate cu art. 3 lit. a) a Legii Republicii Moldova nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la **22 septembrie 2020**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Boico Victor